

# SLOVENIJA.

List 13.

V torek 13. Svečana

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in  $\frac{1}{2}$ , za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odračtuje še  $\frac{1}{2}$  gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

## Austrija v letu 1848.

(Iz Slavenskiga Juga.)

V versto držav, ktere je burja pomladanske prekucije stresla bila, gre tudi Austrija. Če prav Austrija na kraju zapadnoevropejskiga sveta leži, in clo po mestu in po nekterih svojih narodih že v krilo iztočniga sega, — če prav jo je stoglavni zmaj punta in meteža, de tako rečem — samo pri kraju zadel, vender ni v nobeni državi leta 1848 take homatije, zmešnjave, taciga vrenja bilo, kot v Austrii; zakaj po pravici govorec — de le na eno spomnim — nikjer ni lani toliko kervi teklo, kolikor v Austrii. In ne samo de je v lani tekla, ampak noter do današnjega dne teče, prelita v kervavim boju brata proti bratu, naroda proti narodu, kterim je Austrija dozdej bila ali je biti imela ena zveza, in ena domovina; Austrija bi mogli reči, je bila jagnje na kervavim žertveniku leta 1848. Vse skorej dežele cesarstva avstrijskiga, in vse skorej glavne mesta njegove so obrosene z kervjo in pobite od strašne toče bomb, granat in raket. Krakov, Prag, Levov, doljni Karlovci, Milan, Dunaj itd. so tega žalostne priče in izgledi.

Tudi dozdej je že bila, — kakor nam zgodovina pove, — Austrija večkrat v veliki stiski in revi; večkrat ji je že osoda svoj smertonosni nož k vratu prinesla; večkrat ji je že viselo življenje — prav govorec — na dlaki; vendar še nikoli tako kakor leta 1848. Zakaj kar je dozdej bilo, je prišlo večidel od zvonaj, boleznin je bila v udih in členih — serce pa je zdravo bilo in mozg (jezgra) v kosteh nepokvarjen in nenagnit. Ali leto 1848 se loti bolezen serca in mozga po kosteh. Poprej je imela Austrija delo le z posameznimi udi, ki so se od telesa odtergati hotli, ali jo je pa zvonajn sovražnik v stiske pripravil. Ali leta 1848 nista samo punt in odpadaželnost in zvonajni sovražnik na Austrijo planila, temuč njima se pridruži še tretje strašnejši zlo z imenam „revolucija in popolna anarhija“, ktera ji je začela hujši od arsenika in aque tofane drob zajediti, serce in žile tergati.

Austrija se je vila leta 1848 nad strašnim breznam, solnce ji je potamnelo bilo. Vendar ni poginila. Ravno na koncu 1848 ji je zasijala zora tolažbe, z to tolažbo je zopet oživela.

Ni čuda, de je osoda Austrije v letu 1848 bila, kakoršna nikjer drugej. Telo in lice ima po tem.

Austrija je stečiše — ali de tako rečem — zbor vseh imenitniših evropejskih narodov. Tu se stekajo vse plemena evropejskiga človeštva, in de je ta zmešnjava še popolniši, se ji je pritisnilo in priljubilo tudi eno pleme aziatsko. V Austrii najdeš Nemca zraven Slavjana, Laha zraven Nemca in Slavjana, Madjara zraven Slavjana, Rumunja in Nemca. Tode ne celi ti narodi, ampak samo kosi, odlomki, kerhli teh narodov so se tu zlili v eno državno celotnost, za tega voljo se nam zdi Austrija pribežališe različnih sirot in zapušenih otrok, kterim so se starši in zlahtniki ob času nevarnosti na vse kraje razkropili, misleči samo na sebe in na svoje življenje in ne pečaje se za zapuščene deteta. Taka se Austrija vsakimu pokaže, ki jo bolj na tanjko

pregleda. Za to ni čuda, ako se navadno za ključ derži, ali za teme zidovja evropejskih držav. Pa kot ključ je tudi ob enim vganjka politiskimu svetu. Zakaj samo tam, kjer se stečejo in v eno zvežejo nitke in vejce vseh evropejskih — svetovladnih — plemen, kjer se njih konci v eno edinstvo zrašajo in v eno steblo državniga života, — samo tam more biti hram (veža) skrivnost državnoevropejskih, zato se tudi lahko sprevidi, kar se pravi, de je sedajni sostavi evropejskih držav potrebno enako zidovje, kakoršno je Austrija. Zruši Austrijo ali odtergaj ji le en ud njeniga telesa, si z tem podkopal sostavo evropejskih držav in si z tem v svet izsul seme vrenja in majanja brez konca in kraja. Vzemi p. r. Austrii Italio, kakšen nasledik bo iz tega? Italii se bo premenilo sedajno lice — ona se bode ali zlila v eno državno telo, ali bo pot napravila eni izmed laških držav, de vmnoži prostor in moč svojo in postane velika in važna država. Z tem bi se prevergel red med evropejskimi državami, in prišlo bi viharjenje, čigar valovi bi narpopred oslabiljeno Austrijo požerli, in razvaline Austrije bi bile podlaga za čisto novo zidovje. Ravno tiste skrite niti, tiste nevidljive zveze, ktere evropejske države eno z drugo sklepajo v sodajno sostavo in stoletno vterjeni venec — ravno te niti so ena od tistih skrivnih, jakih moči, od kterih teče Austrii življenje, in v nesreči rešenje. Dokler ta venec obstane; ostane tudi Austrija vkljub vsem domačim viharjem in nevihtam. Za to se ni čuditi, de se je Austrija leta 1848 bojevala za Italijo kot za življenje, in zraven toliko drugih nadlog tam vedno puntu glavo streti skušala.

Austrija, ta gomila, ta venec nagnenih ene k drugi deželá, držav in narodov, in zvezanih med sabo v eno državno celotnost, Austrija, pravim, kakoršna je zdaj, je porod posebne osode in plod posebniga dolgiga sledu zgodovine. Dolgo časa je preteklo, dokler se ji je današnje lice in telo zlilo in obrazovalo v skritim kalupu veka; ali izvir ji je bil od nekaj. Austrija je morala postati, bodisi z tem ali z drugim imenam. Ostanki in odlomki narodov, odtergani z silovito reko dogodeb od njeder svoje matice, preslabi, de bi z lastno močjo premagali bor, v kteriga so jih niti osode zapletle, so se morali steči okoli drugiga ognjiša, ktero jim je narbliži bilo, in ktero je imelo moč jih k sebi potegniti. Zato vidimo v zgodovini te ali une dobe veliko prizadetje in napenjanje v posameznih deželah in narodih, ki so zdaj avstrijski, de bi leto ognjiše postali; zato najdemo v zgodovini velike može, zdaj pri tem zdaj pri unim od teh narodov, kteri so se trudili, vsvariti z drugim imenam ravno to, kar je zdaj Austrija in morde še kaj več. Glavni trije narodi v današnji Austrii so se v ti reči poganjali — narod česki, nemški in madjarski. Otokaru II. velikimu českemu kralju, in Matiju Korvinu, ti zvezdi Ungarije, če prav sta v početku z mečem v roki močna in slavna bila — na zadnje vendar sreča ni pomagala. Mala nadvojvodina „Austrija“, odlomik nemškiga naroda, nadvlada, postane ognjiše, za ktero je pred toliko trudenje bilo, in stori današnje Austrijo in kersti jo z svojim imenam.

Zavoljo tega je bila Austrija osnovana na nemškim življu, in dežele in narodi so se

sklenile in nagnile okoli Dunaja in nemsine in so žile svojiga življenja dobrovoljno ali prisiljeni osnuli okoli nemškiga ognjiša. Ali temu se tudi čuditi ni. Ni se čuditi de so Nadvojvode male Austrije vzdignili glavo med vsemi bližnjimi državami in de so sebe in svoje dedinske dežele storili za ognjiše velike Austrije. Zakaj za njimi je stala Nemška dežela, takrat solnce v okrogu zapadnoevropejskih držav v veliki moči in slavi, in sami Nadvojvodi avstrijski so bili v začetku nekterokrat, pozneje zaporedama nemški cesarji, in odtod je bila njih in njihovih nemških deželá slava in mogočnost.

Čigava slava in moč se je mogla meriti z veliko nemško veljavo? Ali Česka, obkoljena od Nemcov in navdana z nemškim kvasam, ali Madjarska, ki je v Evropi ptuje in neznano zeliše, ktera v zraku in duhu evropejskim vehne, in v sebi podpore nema? Nemec je bil takrat nar močnej, on je napravil Austrijo, zato se nam tudi čuditi ni, de še dan današnji dinastia avstrijskiga cesarstva nekako željno pogleduje na Nemško, kot na znane, obljubljene kraje.

Austrija, kakoršna je dozdej bila, je bila nemško gospodarstvo, in sicer v pravim pomenu „gospodarstvo“ (Wirtschaft). Narodi so bili koze, gospodar Nemec jih je molzel. Nemšina je bila železna spona, železno žezlo, ki je vse v berzdah držala.

Ali ravno zato, ker je spona železna bila, ni nigdar postati zamogla životvorna, organična zveza. Nemec je gospodaril, ali vladati ni umel. Njegovo gospodarstvo se je samo po verhu širilo, vbivaje in zatiraje vsako drugo samolastno moč — ali ni zamoglo predrati v globočino duše narodov in prestvariti in naviti jih na svoj kalup (Form). Ni zamoglo, raznim plemenam in rodovam vcepiti en čut, eno zavest, eno misel, in v eno živo državno celino zložiti; z eno besedo: ni moglo v Austrii osnovati ene narodnosti. Res je, znalo je zatirati in na križ razpenjati dušo in narodnost posameznih plemen, življenje jim izpivati in jemati, ali več ni znalo. Spanje, oterpenost narodov in njihovih prirojenih moči, lastnost in darov — in preobračanje narodov v slepo, poslušno orodje njegovih namenov — to je bilo poglavitno prizadetje nemškiga gospodarstva v Austrii.

To gospodarstvo v sebi nečimerno, — je vladalo, ako izvzamemo dobo umniga in blagosloveniga cesarja Jožefa II., kteri je iz mertve Austrije živo, gibčno in oživljajoče telo storiti hotel, — je vladalo notar do leta 1848. Ta vlada je našla v našim veku narterniši stebber v možu, slavovitim na svetu zavoljo njegove diplomatske modrosti — v knezu Metternihu. V Metternihu je tako rekoč gospodarstvo in vlada nemško-avstrijska svojo narviksi stopnjo dosegla in in to v dvojnem zmislu (Sinn): enkrat zato, ker se je v njemu dognala, in popolnoma razsnovala, in drugič za to, ker se v njem in po njem, pridši do verha, prekucnila, razpadla in razbila. (?)

Silni vihar leta 1848 preverže nenadano ta terdni stebber vlade in gospodarstva, in ž njim pade tudi vlada in gospodarstvo nemško-avstrijsko, znano z imenam „Metternihoviga sistema“. Narodi so se oddahnili in radosti zaukali, de se je to gospodarstvo z svojim nožem zaklalo; zakaj Dunaj nemškiga gospo-



darstva, od kodar so se okovi narodam pošiljali, je Metterniha poderl.

Dan 13., 14., 15. in 16. Sušca lanjskiga leta so novo dobo pripeljali, novo življenje v Austrii. Ustava — ali bolje reči — obljuba ustave, dana od cesarja do zdaj samooblastniga, je razterla uno železno spono, ktera je toliko narodov v uzdi sužnosti deržala; — razterla tisto gospodarstvo, ktero je v narodih zavest, duh in vrednost morilo in vduševalo. Z tem je zakopana stara Austrija, in zdaj bi se imela nova vstvariti in vrvnati, ne po enim kopitu, na korist in slavo samo eniga, ampak na korist in slavo vseh narodov, modro in sprevidno zlagaje, kar je razločniga, v pristojno in svobodno celost.

Znane so dogodbe, ktere so na to, — po ustavi — v Austrii nastopile. Zveza stara, sovražena od vseh in vsakiga, edinstvo staro, preklinjano do nebes, — je bilo po dani ustavi razvezano, in Austrija je ostala kot ladja na sredi jezniga, valovitiga morja, brez izurjeniga vodja. Na vseh straneh hrup, vrejš, homatije in nered; vse je jelo na svojo stran vleči in natezvati. Vse kar je moglo je jelo odpadati, povsod razsip in razdor, nikjer sloga, sprava. Skorej vsi narodi niso nič več slišati hotli od Austrije, in od njeniga edinstva. Narpopred se vzdignejo Lah, zagrabijo za orožje, začnejo boj kervavi proti Austrii: Madjaram gre od rok, po poti zvijač cesarju veliko svobodo iztisniti, in so se lepo čisto odtergali od Austrije in tako ji odvalili polovico njeniga telesa.

Ali to še ni bilo zadosti. Malo po tem se pokaže tudi pri Nemcih in clo na Dunaju, — pri teh gospodarjih dozrajne Austrije, kteri so narodam sok in mozeg izpijali; pri Nemcih, pravim, se pokaže zlo nevarna, napčna želja. Ali, ker se jim je berž zdelo, de proti odkovanim in oprostenim narodam ne morejo več gospodarji biti v Austrii, ali ker jih je slavni spomin, in živa nada potegovala k njih-nimu nemškemu rodu; tudi njim se pristudi na mah Austrija in tudi oni začnejo vekati: razpadi Austrija, mi hočemo veliko Nemčijo, ta naj nam za naprej bodi domovina!

Vse je bilo sovražnik Austrii; njeni veliki trije narodi: laški, madjarski in nemški so se poganjali zato, kater bi jo popred razderl. Zraven tega je bil Dunaj, gnjezdó nemšine, Austrii brezen ognjeni, od kodar so stanovitno potresi izhajali čez vse dežele njene. Tak potres prisili 15. Velkiga Travnata istiga leta cesarja, po tem ko je preklical svojo dano ustavo od 25. Mali travna, in odstopil narodu okorej vse svoje pravice, dal mu oblast, si sam sebi napraviti ustavo po svoji volji in želji, prisili ga — pravim — pobegniti iz Dunaja in poiskati pribežališe med gorami tirolskimi, in punt 26. Velkiga Travnata je izderl ostavšimu ministeriju na Dunaju zadnjo senco moči in oblasti iz slabotnih rok njegovih.

Vsled teh velikih dogodeb je bila Austrija na koncu mesca Velkiga Travnata tako obnemogla in revna, de se skorej ni več vedilo, ali je še kje na svetu Austrija. Na Dunaju je vladala popolna brezpostavnost, — Madjaria je bila samsvojna in je po svoji poti hodila, in v Lombardii je po dobljeni terdnjavi Peschiera piemontezko orožje v slavi bilo. Austrii — se je zdelo, — je že zvonilo, tako, de je že Palmerston, minister zvonajnih zadev Britanije, videč razpad Austrije, mislil z Madjari v diplomatsko zvezo stopiti.

Zares: ako bi v Austrii bili le ti trije narodi: madjarski, nemški in laški, bi ji več zdravila ne bilo, ona bi se bila razpadla in razrušila, kakor de bi je nikoli na svetu ne bilo. Kdor koli pregleda, z nekalnim očesam dogodbe leta 1848, mora spoznati, de resnico govorim. Ali k sreči Austrije bil je zraven unih treh narodov tudi četerti narod — slavnjski, razdeljen na tri poglavitne plemena, — na pleme česko, — slovaško, poljsko-rusinsko, — in na hervaško-serbsko-slovensko, —

narod, pravim, kterimu je do zdaj Austrija terda mačoha bila, in ne skerbna, rahločutna mati.

(Konec sledi.)

## Slovenskim poslancam v Kromerizu.

V Dunajskih Novinah (listu 24. dne 28. Prosinca t. l.) se je bralo oznanilo ministerstva pravice, v kterim je povedano od so-stavljene komisije za prekladanje postav v rusinski jezik, in zraven tudi rečeno: „de se je ob enim poskerbelo, de se ti potrebi tudi glede ilirskiga in slovenskiga jezika z enakim podviganjem zadosti.“ To je bilo napovedano, ali pri nas se od kake naredbe ministerske v ti reči kar nič ne sliši; je sicer družba rodoljubov, ki se dragovoljno z predstavljeno postav peča, ali ona ni od vladarstva nikakoršne naročbe ali oblasti prijela.

Naj tedej kak slovensk poslanec g. ministra, če bode Kromerizu še kedaj čast skazal, bodi si v zboru očitno ali osebno pobara, kaj de je ministerstvo za poslovenjenje postav storilo, in to še toliko več priporočimo, ker je vpornost nižih, sosebno srednih sodništev zoper slovenšino čez in čez znana.

## Deržavni zbor.

V seji 6. Svečana je bila volitev Logaškiga poslanca g. Ovijača za dobro spoznana in na znanje dano, de je goriški poslanec Spangher poslanstvo iz rok dal. Nato je bilo prebrano v nemški jezik predstavljeno zahvalno pismo Hanakov, (od kteriga je bilo v zadnjim listu povedano).

Na to je nastopilo posvetovanje čez 11. in 12. razdelik načerta podstavnih pravic, ktera sta bila brez premembe prijeta, in se tako vverstita:

„§. 9. Austrijanski deržavlani imajo pravico, mirno in brez orožja se shajati; vendar se morajo shodi ljudstva pod milim nebam popred oblastim za varnost naznaniti, ali prepovedati se smejo le v primerlejih silne nevarnosti za javni red in varnost.

Nobeden oddel narodove brambe se — ko tak — čez politiske reči posvetovati ali sklepov delati ne sme.“

„§. 10. Austrijanski deržavlani imajo pravico, brez vsiga uradniga privoljenja društva napravljati, ako nameni in pomočki združenja krivični ali deržavi nevarni niso.

Vravnanje te pravice se sme le z postavo zgoditi.“

V seji 7. Svečana je bilo samo sklenjeno, po predlogu g. Kaučiča čez tri naslednje razdelke v načertu podstavnih pravic (13. 14. 15.) narpopred skupej, po tem pa čez vsakiga posebej se posvetovati in skleniti.

## Austriansko Cesarstvo. Slovenska dežela.

Ljubljana 11. Svečana. Kakor smo bili napovedali, je večeri v Krajnju bil pogreb našiga brezsmertniga pevca Prešerna. Tu so se kakor pri več priložnostih zopet Krajnci skazali iskrene in dobro spoznavajoče domorodce, koliko zgubo je smert tega moža slovenski domovini naklonila. Cela narodna straža ga je spremila k pokojišu. Tudi iz Ljubljane in drugih slovenskih krajev se je bilo nekoliko častivcov rajneiga sošlo, vendar njih množica z njegovimi visokimi zaslugami za slovensko pismenstvo v nikakoršni primeri ni bila. Imenovani častivci so se zgovorili prihodno saboto na osmi dan po rajnikim se zopet v Krajnju sniditi, de se zmenijo, kako bi se slavnimu pesniku pristojin spominik napravil in v ta namen tudi poseben odbor zbral. Na ta shod se zopet rodoljubi povabijo. Mi-

slimo za res, de imajo dela rajneiga toliko ceno, de bi v vsakim slovenskim selu, tergu, mestu brez vse opombe podpise za prineske v ta žlahtni namen pobirati imeli. Sicer pa je nezrušljivi spominik Prešerna v njegovih pesmih samih, spominik, ki bo stal, dokler bodo človeške usta besedo „Slovenec“ glasile!

\* Slovensko društvo v Ljubljani bo napravilo v gledišu v četrtek 15. tega mesca vsim rodoljubam vesel večer s petjem, govori, in s predigro „Divice Orleanske“.

\* Kakor slišimo, ste v Kopri tako razdražene slovenska in laška narodnost, de Lah in Slovenec več pod eno streho prebivati ne moreta.

Vpeljanje slovenšine v pisarnice in učilnice v slovensko krajih je Laham v nebo pi-joča krivica; ali Slovenci se čedalje bolj zavedajo in pravica bo premagala.

Ako se modrovanje teh Lahov sliši, človek ne ve ali bi toliko zabitost objokaval, ali bi se nad hudobijo tako jezil. „Res je“ trobijo v en dan, „de je ljudstvo v Istrii večidel slavnjsko, pa vendar je cela Istria laška — je — je.“

Takšno pesem žene sosebno Terzaški časopis „Il Costituzionale“, De bi se saj slavnjsko društvo kaj vperlo!

Iz Černe na Koroškim. Dopis mojiga soseda g. S. v K. me opomina, de naj se tudi jez oglašim, in gnanje alj nemarnost v slovenšini svojih krajev razodenem bratam Slovenam.

Na tedej, draga mati Slovenija! razglasi ti svojim sinovam njih bratov vedenje. — Če od zgorej ne pride pravi duh, ga drugod zastojin išeš, tudi ne smeš za zlo vzeti, če ga ne najdeš. To dobro spoznavši so že bivši gospod namestnik, verli krajec za slovenšino zlo vneti, nekimu pametnimu kmetu Novice opravili, kteri časnik je bil v naših krajih celo neznan do teh dob. Kar pa zatirana Slovenija po visokim dovolenji po vsih krajih je jela se vzdigovati in krepko na svoje noge stopati (Bog je tud Sloveniji noge zato stvaril, naj se jih posluži), tud pri nas ni pri starim ostalo, marveč duh slovenski precej med nami se vžiga in živi. Napravil sim nekaj kmetov za branje Slovenije in Zgodnje Danice, oblušči jim, potroške z njimi vred nositi. Bere se tedej zdaj pri nas Slovenija v dveh, Novice v treh iztisih, Danica, in zanesljivo se nadjam, de boste še dve soseske za Zgod. danico se ogasile. — V čast naših kmetov moram pa tukaj opomniti, de oni so za slovenšino in sploh za izobraženje bolj vneti kot vešani. Slednjih akoravno 400 na števili, in ves precej tergu podobna, vunder nobenimu ni mar za kak časopis, kmetov pa v fari bere krez 10, in ta množica bo gotovo še rasla. Mojga terdenja spriča je tudi to, ker nedelsko šolo večdel kmetiski otroci objiskujejo, vešanskih sim komaj deset zapazil. Duhovnim knjige slovenske zmajnukejo, bratiželnim kmetam vselej postreči, ker je malo hiš, v kteri bi ne znal kdo brati. — Veroznanstvo vsakdajnim učencam v maternim jeziku razlagam, in vidim več pazljivosti, krepkejiga znanstva občutim in torej nadepolin boljšiga sadu pričakujem. Vselej namreč se premalo prevdari ta resnica, de slovenski učenci, kar so se v otroških letih nemškiga prilastili, že v doveršeni mladosti pozabiti morajo, slovenšine pa, v kteri se nikolj vadili niso, ne znajo, ko bi jo vender narveč potrebovali, in to je uzrok, de dostikrat se vpije: Moj deca pet let je v šolo letal, zdaj mi še kak list ne zamore spisati, nar ložeje rajtenge ne striti! — In v tem iši večdel izvir obéniga nesočutja za šole na deželih. — Enakopravnost vsim jeziki-kam, slehernimu narodu pa vzajemno pripomoč — in Slovenija živi!

Jur černski.

Zavoljo dopisa iz Štajerskiga v 52. listu Slovenije lanjskiga leta je prijelo vredništvo že dva pisma od Dr. Rudolfa Puffa iz Mar-



borga, kakor se podpiše, profesorja, polna bledenja in grobosti, de se človek, ju prebiraje, zjokati mora, če pomisli, kakim ljudem je naša mladost izročena!

\* Čast je od nekterih ljudi in v nekterih časopisih nepohvaljen biti. Zatorej je Slovenija zlo hvaležna gospodu magnetizerju z imenom Lipovšek, de je v Pravemu Slovencu ni pohvalil.

## Hervaska in slavonska dežela.

Novine h. sl. d. prinese naslednji dopis od jadranskega morja. Ako so kedaj morali Slavjani paziti na vsaki korak vladarstva, morajo to zdaj z dvojno skrbnostjo, zakaj naše stvari tako store, de narmanjši zgrešivna stopnja vlade nas v narveči nevarnost pripraviti zamore, sosebo glede zedinjenja z Germanijo. Res je scer, de je vlada jasno rekla, de je „Austrie obstoj potreba nemška in evropejska“, ali je tudi dalje rekla: „še le kadar boste pomlajena Austrija in Nemčija za stanovitno vravnane, bo moč njune vzajemne razmere državne ustanoviti. Do tistihmal bo Austrija svoje zvezne dolžnosti zvesto izpolnovala.“

Leta 1815 so krone nemške (ne narodi) in med tistimi tudi avstrijska krona, storile med sabo neko nemško zvezo, kateri je avstrijska krona predsednik bila. Ta zaveza kron je po narnovjih dogodbah popolnoma moč svojo izgubila, ker take zaveze po pravilih ustavnih samo narodi sklepati smejo, ne pa krone brez narodov. Pri vsem tem pa avstrijsko vladarstvo obeča, de bo zvesto izpolnovalo svoje dolžnosti, kar toliko pomeni, de ono stoji na čelu nemške zveze. In de je to tako, nam poterdjuje ministerialni načert postav za občine, kjer je rečeno, de je vsak državljani iz cele nemške zveze tudi avstrijski državljani, torej tudi hervaski, zakaj ministerstvo hoče „edinstvo Austrije“, kar tudi mi hočemo, z tem razločkam, de ima biti Austrija samostalna in v nikakoršni zvezi z Nemškim ne politiški ne kupčijski, kakor Francija ali Rusija, — zakaj vsaka izmed teh zavez bi nam bila pogubna in škodljiva, zlasti pak kupčijska, — kakor so to že naši Čehi stanovitno dokazali, in ako bi morala Austrija stopiti v ožji zvezo z kakim drugim narodom, bi ji bilo narkoristniši z Turško, Rusko, Serbsko, Vlaško in Moldavsko državo.

Zatorej, bratje, pazimo dobro in spremeljajmo vsaki korak vlade in kromeriškiga zbora z nevtrudljivim očesam, sosebo pak to storiti morajo novinarji; in potrebno bi bilo, de bi se tudi slavyanski časopisi vsaki dan razdajali.

Opomnil sim popred na ministerski načert prihodniga opravištva dežel, mi moramo vse take načerte oistro pregledati, zakaj tudi nas zadevajo. Po tistim načertu bi se cela dežela razdelila v županije, de po naši navadi govorim (Kreisregierung); osebe bi bile predsednik in dva svetovavca in druge potrebne. Vsaka županija bi se delila v več p. r. 4—5 okrogov ali podžupanij (Bezirke) in vsaki bi imel okoli 50,000 duš. Na čelu okrogov bi bil okrožni glavar z dvema pomočnikama, Okrogi bi se delili v kotare, okolice (Cantone; Gaue) in občine; — na čelu bi bil bürgermeister ali kakor ga Francozi imenujejo Maire, Lah pa Podesta. Vse služabnike teh poglavarstev imenuje minister, kadar tedej minister pade, morajo ž njim tudi ti uradniki pasti. Več dežel p. r. dežele južnih Slavjanov bi imele na čelu eniga ministra poglavarja z svetovavci, kateri bi tudi z ministerstvom stali in padali. Duša tega vladanja bi bila „Kreisregierung“ kakor na Francozkim Praefecturrath. Ako bi se to na nas obrnilo, bi imeli naslednje kreisregierungen: 1) Koroška, 2) Krajnska, 3) Mali Štajer, 4) Istrija in Goriška, 5) Dalmacija; 6) Hervaska civilna, 7) Hervaska vojniška, 8) Slavonia civilna, 9) Slavonia vojniška.

Iz Zagreba. Ko je naša vojska odšla nad Madžare, in Pešto slavne zmage osvojila, navdala nas je terda nada, de je „Magyarország“ odzvonilo, de smo za vek oslobodjeni od madžarskiga jarma, od madžarskiga jezika, od madžarskih zapoved. Mislili smo, de je madžarska krona zmervena in razsuta, kolikor je sveta, na vse štiri strane. Avstrijsko ministerstvo zmiraj na vse usta vpije od ravnopravnosti narodov, prizna velike zasluge Slavjanov, po imenu Hervatov: nadjali smo se tedaj, de če Hervatom, ako ne poverniti zasluge, vsaj pravico odsoditi. Ljuto smo se prevarili (goljufali)! Vse to je bila le prazna nada, svetla senca. Madžarska hydra, komaj pokorjena, dviga še le zdaj svojo glavo oholiši, kakor popred nikoli. Nečemo vsiga na tanjko razlagati: kako je sv. banu odvzeta čast kr. polnooblastenca v Oggerski in podeljena Windischgratzu, kako je ta po celi Oggerski deželi imenoval za komisarje vse same madžarone, kako je ravno to učinilo tudi Avstrijsko ministerstvo; kako se Slovkom branijo narodne skupšine itd., kdo bo soštel nebrojno grehov vlade! — Al nekaj ne moremo molčaje memo pustiti, ker nam kri kipi, kadar le na to pomislimo. Avstrijsko ministerstvo imenovalo je za opravnika ne „financialnih“ ampak „komorskih“ zadev nekiga Almasy-a, plesniviga konservativca in nadešeniga madžara.

Ta prederzni človek, misleč de so sami madžarski liberalci pokorjeni, konservativci pa k polnim loncem sopet povabljeni, sanjajoč vsejedno o nekaki madžarski supremaciji, se je podstopil v svoji puhli oholosti nekemu kri inspektoratu (opraviteljstvu) tridesetnic (Dreissigstämter) v Zagreb iz Budima od 23. Prosenca (Januara) z neslišano nesramnostjo zapovedati, de neha plačevati plačo naši narodni straži, čuvajoči kordon na Dravi. To še ni vse, ampak to je učinil memogrede bansko večje (svetovavstvo); to še ni vse, ampak to je učinil v madžarskim jeziku; to še ni vse, ampak to je učinil v mestu, ktero se zdaj hervaskimu banu vklanja. —

Mi tedaj slobodni, z svojim sercam, svojim delam slobodni Hervati bi prijemali zapovedi od ponižaniga, osvojeniga, pokorjeniga, pod gospodarstvom hervaskih serc stoječiga mesta, ktero je ko spokorni grešnik pred hervaskiga bana došlo, de se mu pokloni? — Ne znamo še, je li ta zapoved plod puhle glave Almasy-eve, ali je to učinjeno po nalogi avstrijskiga ministerstva; ako je prvo, treba je de ministerij zapre Almasyda v ječo, ako je, drugo, treba je, de ministerij zve, de se mu lepo zahvalimo za to ravnopravnost.

To je tedaj povračilo za toliko kerveo, ki so jo Hervati prelili? Tako plačuje dynastija taistim, ki so ji prestol oteli (rešili)? Tako se zahvaljuje ministerij taistim, brez katerih bi nikol ne bil do te časti prišel? Pa ti ljudje mislijo, de se jim čemo že od samiga vdati in pokloniti, ali de nas bodo zdaj z pomočjo Madžarov, kakor za plačilo, na ujdzi deržali in onda brez vpora s svojim nemškim „Einheitom“ težili?

To naj si gosp. Schwarzenberg in vsi ostali ergeri, bergeri zbijejo iz glave, ali bodo se, bogme, v svojim računnu ljuto prevarili (goljufali). In bansko večje (svetovavstvo), se nadjamo, bo vsako enako derzovitost odbilo na tisti način, kateri pristoji vladi slobodniga naroda.

— Zavoljo občne želje bo od zdaj za zaprej „Danica“ izhajala vsako saboto na celi poli.

(Nov. dalm. herv. sluv.)

Zagreb 6. Svečana. Včeraj sta prišla v naše mesto gg. profesor Laureani in vicearkidjakon Ivan Popasu rumunjska domorodca in poslanca rumunjskiga naroda iz Erdelja, na poti k novemu cesarju v Holomuc, poklonit se mu v imenu naroda rumunjskiga.

Slavenski Jug zaroti vse Jugoslavjane in zlasti Serblje, naj se po bratovsko zložijo,

zakaj nar beržeje bo še le zdaj pravi boj za narodnost začel.

Sloge nam je zdaj bolj treba, kot kedaj. Brez nje je po nas in sužni zarod naš bo preklinjal pepel svojih očetov v grobu. —

Slavjanska Lipa je v Zagrebu 8. Svečana imela mimoredno, očitno sejo in v taisti sklenila po predlogu g. Matića; ki ga je z lepim govorom podpiral, naprositi nj. prevzvišenost bana Jelačića, de bi nevtégama deržavni hervasko-slavonski zbor poklical, na katerim se ima domovina preroditi in po terjanju sedajnega časa vravnati, de bo prevzetnimu Madjarstvu in nenasitljivimu Nemstvu v okom priti zamogla. —

## Serbska vojvodina.

Govori se za nekiga dvorskiga komisarja, ki ima te dni v vojvodino iti, de jo regulira. — Zahvalite se bratje za to dobroto, samo glejte, de vas ne zregulira na nemsko ali madjarsko kopito. (Slav. Jug.)

Karlovec v Banatu so v stan obsede djani in vsi politiški časopisi prepovedani; kdo de je tega vzrok se še ne ve; Slavenski Jug misli, de zvijače Stratimirovića.

## Česka dežela.

Slav. Centr. Bl. od 7. Svečana povedo de je v ministerskim posvetovanju zastran pristopa Austrije k Nemcam, za ktere sta se Bruk in Štadion nekoliko potegovala, minister Kulmer dvomljivo vprašanje odločil in tehtnico na slavyansko stran nagnil, tako de se Austrija z Nemčijo drugači menila ne bode, kakor država z državo po pravdi narodov (Völkerrecht). Bog daj, de bi res bilo!

Ali to ne kaže biti resnica, ker so se pri nas zopet volitve za Frankobrod razpisale, kakor se v razglasu pove, za to, ker važni deržavni interesi to tirjajo in ker mora Austrija v Nemčii mesto ohraniti, katero ji gre. Bog odpri Slovencam in vsim Slavjanam avstrijskim očim, de bi vidili, kaj se jim plete!

## Moravia in Silezia.

Holomuc 4. Svečana. K veličanskim obhajanju na dan sv. Slavjanskih apostelnov Cirila in Metoda 9. Sušca se delajo tukej velike priprave. Sosebo se bodo mende staroslavjanske svete pesmi pele. Slavjanski poslanci v Kromerizu so sestavili za vravnanje te slavnosti lasten odbor. Eni tudi pravijo, de se bodo vse Slavjanske Lipe povabile, se vdeležiti tega slavyanskiga obhajanja. —

## Galicja in Vladimiria.

Ministerstvo pravice je vkazalo, de bi se na praznike Rusinov iztočne vere v sodništvih kakor na katoliške gledalo. —

Iz Lvova 31. Pros. (Zorja gal.) Lvovski general komando je vkazal po oficirju predpostaviti glavnemu rusinskemu zboru v seji njegovi 16. Pros. vojaka Rusina Kipriana Kocana v Nužanovim polku, ki se je v laški vojski skazal; zakaj de si težko ranjen se vendar naskoku močniga sovražniga oddela ni vdal, temuč je odločeno mesto silno branil.

V ravno ti seji je sklenil zbor poslati odborstvo k novemu deželniemu poglavarju Agenoru Goluchovskimu, poklonit se mu v imenu družtva in rusinskiga ljudstva; deputacija ga pozdravila 27. t. m. serčno in odkrito, iz njegovih besed smemo vse dobro pričakovati, zato bo zbor zahvalno pismo cesarju za noviga poglavarja poslal. —

## Oggerska dežela.

Madjarski beguni se zopet zbirajo pri Segedinu in se zopet tako ravnaajo, kakor de bi se tam postaviti hotli. V Debrečinu in Segedinu so še zmiraj honvedi in sicer narbolj razkačeni.



**Slovenske pripovedice.**

1.

**Černošolc.**

(Gorenska.)

Ne deleč od Radolce sreča kmet mladiga gospoda. Ta ga prosi, da bi ga peljal k nek- kim jezeru na gori tam in tam, in mu oblju- bi dati plačilo. Kmet je koj pri volji ga tje- kej spremiti. Se napravi in gresta. Prideta tje. Zdej mu da gospod plačilo, kakor mu je obljubil, ter mu reče, da se zna verniti. Se zahvali in gre. Pa si misli in reče: Šembrej, ta človek ima gotovo kej v mislih. In stopi na stran in skrije se za neko debelo drevo, brez de bi ga bil gospod vidil. Gospod, ko ga zgreši, misli, da kmet je že Bog vé tje. Uzame černe čudne bukve iz suknje, in brati začne stoje na kraji jezera. Kar pride iz vode črn kozel in se vstopi pred gospoda. Gospod zapre bukve, jih spravi v suknjo. Se vsede na kozla. Kozel pa plane v vodo in zgineta oba. Kmet izza drevesa to viditi, gre seer k jezercu, ker pa ni nič taciga vidil in najdel se verne domu, brez de bi bil kterikrat komu kej povedal, kaj se je zgodilo in kako. Preteče let in dan. Primeri se, da je tisti kmet blizo tistiga jezera nekej opraviiti imel. Kar zagleda ravno tistiga gospoda, ki ga je dans leto vidil se v jezercu pogrezniti. Pri- bliža se mu. Se mu odkrije ter ga po domači šegi serčno pozdravi. Gospod kmeta ravno tako, ker je bil prijazni gospod, ne tako oša- bin, kakor so dandanašni le preradi vsi go- spodje. Pobara ga zdej kmet od kod in kam. „Iz jezera pa k vam,“ reče gospod, in pri- poveduje na dalje takole: „De si me dans leta vidil v jezero planiti, vem, in vem, da si izza drevesa gledal za mano. Takrat sim šel v černo šolo, se učit vsake verste koristnih reči. Kozel me je prinesel doli skoz vodo v neko prostorno poslopje. To poslopje pa je bila črna šola. Tu so mi vsake verste mnogo bukev navlačili, ki sim jih mogel v let in dnevi vse prebrati, in gorje meni, če bi jih ne bil vse prebral; javalne bi bil se kdej verh zemlje hodil, Bog ve kaj bi se bilo z mano zgodilo. Torej, da sim jih mogel vse prebrati, sim bral noč in dan v eno mer naprej in naprej, brez de bi bil od tistiga časa kej zavžil. K sreči pa sim vonder vse prebral, in izučen učenosti vsake verste, da skor bolj ne morem biti, pridem zopet verh zemlje. Vem za zaklade pod zem- ljo, vem za rudo zlato in sreberno in vem več drugih reči, ki pa niso, da bi se poveda- le. Ker ste pa vi molčali, da niste nobenimu povedali, kaj se je zgodilo z mano, vas čem sabo vzeti, in greva, če čete, po rudo zlato in sreberno. Blizo je, ne deleč od tod.“ Šla sta in prišla sta do gore. Tu se vstavita. Gospod nekej pomermra in odpre se v goro noter v skalo luknja. Pred luknjo pa je stala na straži neka posast (ali grozovit velikan, ali neka prečudna divja zver). To zver ne- kakošno odpravi gospod in šla sta brez overe v jama. V jami pa je od stropa viselo zlata in srebra, de ga je bilo le po viditi in — škoda škoda, de daleč ne vem.

Kdor kej več ali bolj popolnoma ve od te- ga, nej pove prosim, ako ga je volja.

2.

**Ruda sreberna.**

(Gorenska.)

Prijezdari v Smokuč Lah. Prosi kmeta Smokučana, da bi mu pokazal kraj ta in ta za Verham pri gori Zelenici. Kmet je prec pri volji, mu tjekej pot pokazati. Napravi se in gresta. Prideta na mesto. Tu stopi Lah raz konja. Reče kmetu Smokučanu, de nej mu prime konja. In Lah nekakšno po svoje po- skoči in naredi se nakrat jama pod njim — ker je hitro, brez de bi ga bil kmet vidil, ne- ki kamen premaknil.

V to luknjo gre Lah. In hodi vun in no- ter in izlačuje rudo sreberno, de je dovolj nanosi. Potlej pa urno, brez de bi ga kmet vidil, lepo s skalico luknjo zadela, de je Smo- kučan menil, da se je jama sama zaperla. Lah zasede konja in gresta s kmetam proč od tod. Kmetu pa je po poti zažugal, da gorje mu, če kterimu le besedico čerbane od tega, kar je vidil in česar je bil sam priča; pové, da gorje mu, če bi kdej šel sam tje rude iskat, ker bo gotovo zvedel; če se kaj taciga primeri. Dal mu je nekej precej plačila in ločita se. Kmet je molčal in ni povedal živi duši besedice od tega, kar je slišal in česar je bil sam priča.

Dolgo časa se je ogibal tud tistiga kraja, kjer je Lah toliko srebra nabasal. Iše, iše, pa ne more nič dobiti. Dobi na zadnje vonder le kos sreberne rude. Pa ker je ni poznal jo verže proč in več ni prišel iskat. Primeri se pa, de je šel ta kmet na Laško. Pride v ne- ko mesto. Tu hodi gor in doli, sem in tje, kakor so bili opravki. Kar ga skoz okno neki gospod pokliče, in kmet ga koj spozna, de je tisti Lah, ki je takrat nabasal srebra, de de. Gre k njem. Ta ga vpraša, če je kej šel tje na tisti kraj rude iskat. Kmet pa je tajil, in djal, de ni nikoli tje šel. Lah pa postavi pred- nj veliko zerkalo (spegel) in pravi: Pogledj tu noter. Ali vidiš, veš kaj tvoji zdej domá de- lajo. Kmet pogleda v zerkalo in pravi: Vidim, ravno pri kosilu sede. Lah. Vidiš svojiga psa? Kmet. Vidim, pod mizo leži. Nato pa uzame Lah samokres (pištolo), pomeri in vsterli in zverne se pes noter pod mizo. Reče kmetu: Vidiš, de vse vem, le škoda, de bi tajil. In če se še kdej priderzneš tjekej po rudo iti, se bo s tabo ravno taka zgodila, kakor s psam. Zdej pojdi in čuj. Šel je in ko je v mestu o- pravil, kar je opraviiti imel, se verne domu. Domu pride v Smokuč. Pobara po psi in pra- ša, kdaj de je poginil. Domači mu povedo dan in uro, in on pa tudi pové, kaj in kako. Še večkrat potem so vidli Laha po rudo priti. Od nekoliko časa sem pa ga več ni. Kmetje so večkrat potem šli tjekej rude iskat, pa niso nikoli nič dobili. In dandanašni zmerej se mi- slijo, da blizo tam okrog kje mora biti ruda, in mende ravno iz tega tudi izvira

3.

**Prerokovanje od Begun.**

(Gorenska.)

Pravijo, da bojo Begunci rudo sreberno dobili, jo kopali za Jamarskim verham v Dragi ali za Luknjo. De bojo sečasam tako oboga- teli, da bojo hiše z bakram (kufram) krili. De bojo imeli sreberne kegle in sreberne kro- gle. De bojo neizrečeno ošabni, prešerni in prevzetni. Prišla bo vdova z otročicem v Beg- ne. Bo v bogaima prosila, ali namest de bi se ji kej podelilo, bo zgrabil Begunc nje otro- čica, mu bo odrezal glavo ter jo zakatalil med kegle. V tim hipcu pa bo voda iz rudne jame butila. Hriba Jamarski verh in Begunšca se bota pogreznula. Begne in bližne vasi do blatne lese se bojo potopile, in jezero se bo čez in čez razlilo, tako de se bojo na Rodne k sv. Frančišku, in na goro k sv. Petru v čolnih vozili. — Toliko sim jest zvedel. Zna- biti je še kej več? Kdor ve, naj pove.

Valjavec.

**Bogoslovje**

malikovavskih Slovenov.

(Poleg Jana Hollyta in Dobrovskiga.)

(Dalje.)

Svatovit: Bog moči, vojske, miru in hra- brosti; je bil prvi za Perunam.

Njegova podoba je bila velike postave, in z šterimi glavami na šterih vratah, tako, de je na vse strani vidil. Brado je imel počesa- no, lase ostržene, v desni roki je deržal me- den rog, kteriga je njegov duhovnik vsako leto z vinam nalil; in iz njega se je prihodna le- tina prerokvala; v levi je imel lok. Obleden je bil z sukno do kolena. Ne daleč od njega je viselo sedlo, in velik meč z lepim sreber- nim držajem. Blizo cerkve je bila štala, v kteri je Svatoovit konj stal. Na tem konju je Svatoovit vsako noč jezdaril in se z sovra- zniki vojskval; zato pa de bi bili ljudje to ver- jeli je njegov duhoven vsako noč na njem ja- hal, in zjutrej vsiga opraseniga in trudniga v štalo postavil. Slovesnost temu Bogu na čast se je na nasledni način praznovala. Vsako leto po dokončani žetvi se so zbrali ljudje iz vsih strani v njegov tempelj, se mu za leti- no zahvaliti in za prihodno prositi. Pred cer- kvijo so bile velike gostije napravljene. Nar- višji duhoven z dolgo brado in lasmi je ta dan pred slovesnostjo svetišče lepo omedil, pri kom se je pa pridno varoval de se ni oddehnil, de bi ne bil z umerjočim diham boga kaj oskrnil, v ta konec je vedno k durim letal se oddeh- nit. Drugi dan ko so ljudje že pred vratmi zbrani čakali, je šel v tempelj, vzame boga rog, in začne prerokvati. Če se je vino lanskiga leta vsušilo prerokuje slabo letino, in opominja ljudi si kaj prihraniti za prihodno hudo leto; ako se pa ni nič vsušilo, je pro- rokval rodovitno letino. Potem je izlil staro vino k nogami Boga, in prazni rog zopet na-

polni. Zdej začne moliti in priporča bogu sebe, svojo družino in celo deželo, in prosi za zdravje, srečo, dobro letino i. t. d. Po dokončani molitvi popije v enim dušku vino, ga z noviga naliže in bogu v desno roko rog postavi.

Ko je bilo vse to končano so darovali z medam polit kolač, ki je bil tako velik kakor zrašen človek; ta kolač je duhoven med sebe in med ljudstvo položil, in pričujoče prašal, če ga vidijo, na kar so mu odgovorili, da pač duhovna, ampak kolača ne vidijo. Zdej se verže duhoven na kolena, in prosi v goreči molitvi, da bi bila ob leti taka dobra letina, de bi se on lahko cel za kolač skril. Kar je še dneva od te božje službe ostalo, so ga z jedjo kolačev, pojtic in posvečeniga mesa, z pijačo, plesam, igrami dopernesili.

Nekteri tempeljni tega boga so bili po- sebno dragoceno okinčani; pomalani so bili z rudečo barvo, lesenina z različnimi rezhami izdobljena, okolo svetišča so bile zlahtne ogri- njala razpete, ktere so bile na velikih prazni- kih razgernene, de je ljudstvo zamoglo boga viditi. Arkonski Svatoovit na Rugenskim otoku je imel tri sto konjev in ravno toliko vojsakov za vojsko. Zastava Svatoovita je bila posebno imenitna (v Arkoni stanica imenovana); v vojs- ko jo je vikši duhoven nesel, in pod njo so imeli pravico ropati, požigati, postave prestopati, z eno besedo vse pojčenjati, kar se jim je zdelo. Njemu je bil bel konj posvečen, z kterim so prihodne reči na nasledni način pre- rokvali: duhovni so položili po zemlji tri ver- ste kopj med ktere so ravnomerno žehtarje poveznili. Potem duhoven malo pomoli, in pripelje konja z celo opravo na mesto. Če je konj z desno nogo versto prestopil, je bilo do- bro znamenje, ako je pa z levo storil, slabo znamenje, in če so se na vojsko ravnali, so jo opustili.

(Dalje sledi.)

**Knjiga splošnih državljanskih postav.**

§. 32.

Zguba državljanstva z izselitvo v ptuje, ali z omoženjem državljanke z ptujcem se v izselitnih postavah odloči.

§. 33.

Ptujcam gredo sploh enake državljanske pravice in dolžnosti kot domorodcam, ako za vžitek teh pravic ni izrečno tirjana lastnost državljana. Tudi morajo ptujci, ako hočejo z domorodci enako pravico vživati, v dvom- ljivih primerlejih dokazati, da država, iz ktere so, z državljani teh dežela glede pra- vice, od ktere je prašanje, tudi kakor z svoji- mi ravna.

§. 34.

Osebná zmožnost ptujcov k pravnim opra- vilam se ima sploh po postavah kraja presoje- vati, kterim je ptujec po svojim stanovanjsu ali če praviga stanovanjsa nima, po svojim rojstvu kot podložnik podveržen, ako ni za posamezne primerleje v postavi kaj družiga zapovedano.

§. 35.

Opravilo, od vunajnika v ti državi po- četo, po kterim drugim pravice nakloni, brez de bi nasproti jih k čemu zavezal, se ima ali po teh postavnih bukvah, ali po postavi pre- sojevati, kteri je ptujec kot podložnik pod- veržen, po tem ko je ena ali druga postava veljavnosti opravila vgodniši.

§. 36.

Ako vunajnik v ti državi z državljanam vzajemno vezajoče opravilo sklenc, se brez izjeme po teh postavnih bukvah; če ga pa z vunajnikom sklenc, le takrat po njih presodi, če se ne dokaže, da se je pri sklepanju na drugo pravdo mislilo.

§. 37.

Kader vunajniki z vunajniki ali z podlož- niki te države v ptuji državi pravne opra- vila predvzamejo, se imajo presojevati po po- stavah kraja, kjer je opravilo sklenjeno bilo, če pri sklepanju ni očitno druga pravda za podlago vzeta bila in predpis v 4. §. zapopa- deni nasproti ni.

§. 38.

Poslanci, javni opravljalniki in osebe v njih službi stoječe vživajo oprostenja vterjene v pravdi narodov in v državnih pogodbah.

§. 39.

Različnost vere nima na privatne pravice nobene moči, razun kolikor to postave za ne- ktere reči posebno zapovedajo.